

**รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
โดยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา
เทศบาลตำบลคำบง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์
A Model of the Protection and Solution for Drug Problems
by Participatory Action Research: A Case Study
of Khambong Sub-District Municipality, Huaypheung District, Kalasin Province**

ธราเทพ โอชาโรต¹ สุณี สาทิตานันต์² และรังสรรค์ สิงห์เลิศ³

Tarathep Ocharot,¹ Sunee Sathitanant² and Rangsan Singhalert³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ **ประการที่สอง** เพื่อสร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และ**ประการที่สาม** เพื่อทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ **ระยะที่ 1** ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้ ประชากร คือ ประชาชนทุกคนในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 15 ชุมชน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,406 ครัวเรือน ประชากรจำนวนทั้งสิ้น 10,477 คน กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มแกนนำชุมชนที่คัดเลือกมาจากทุกกลุ่ม/องค์กร ภายในชุมชน ชุมชนละ 50 คน จำนวน 15 ชุมชน รวมทั้งสิ้น 750 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบสังเกต ศึกษาโดยการจัดประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ด้วยเทคนิค A-I-C **ระยะที่ 2** สร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยผู้วิจัยและทีมวิจัยได้ประชุมกลุ่มแกนนำชุมชนจำนวน 15 ชุมชน โดยใช้เทคนิค A-I-C แบ่งผู้เข้าประชุมเป็นกลุ่มย่อย มีการระดมสมองคิดค้นหารูปแบบที่เหมาะสมของแต่ละชุมชน จากนั้น ทีมวิจัยและกลุ่มแกนนำชุมชนได้สรุปและอภิปรายผลต่อที่ประชุมใหญ่ และช่วยกันสร้างรูปแบบได้ จำนวน 7 รูปแบบ **ระยะที่ 3** ทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยนำรูปแบบที่ได้จากการสร้างขึ้นในระยะที่ 2 และมีการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 8 ชุมชน โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลพื้นฐานก่อนการทดลองใช้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (Pre-Test) ของชุมชน จำนวน 7 บ้างได้แก่ ผู้ค้ายาเสพติด ผู้เสพยาเสพติดที่ได้รับการบำบัด จำนวนครั้งของการลักขโมย จำนวนครั้งของการก่ออาชญากรรม จำนวนครั้งของการทะเลาะวิวาท จำนวนคนในแก๊งค์มอเตอร์ไซด์ชิง และ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน เมื่อเก็บข้อมูลก่อนการทดลองใช้รูปแบบแล้ว

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนามุมภาค คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ศศ.ด. (พัฒนศาสตร์) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ศษ.ด. (ประชากรศึกษา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

จึงทำการทดลองใช้รูปแบบเป็นเวลา 6 เดือน และหลังจากนั้นได้เก็บข้อมูลหลังการทดลองใช้ (Post-test) เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ Repeated Measure Multivariate Analysis of Variance : MANOVA ผลการวิจัยพบว่า

ปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ เทศบาลตำบลคำบง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าในพื้นที่ เทศบาลตำบลคำบงทั้ง 15 ชุมชน มีปัญหาผู้ค้ายาเสพติด ผู้เสพยาเสพติด และเป็นทั้งผู้ค้าและเสพยาเสพติดทุกชุมชน ส่วนผู้ผลิตไม่มีในพื้นที่ ผลการสร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ เทศบาลตำบลคำบง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการระดมสมองของกลุ่มแกนนำชุมชนทั้ง 15 ชุมชน ได้โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจำนวนทั้งสิ้น 7 โครงการ คือ โครงการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้ม โครงการจัดตั้งเวรยาม โครงการตั้งกฎสังคม โครงการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นประจำ โครงการจัดกีฬาต้านยาเสพติด โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และโครงการรณรงค์ ให้ประชาชนลด ละ เลิก อบายมุข และผลการประเมินรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ เทศบาลตำบลคำบง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ทำการทดลองใช้รูปแบบในพื้นที่ 8 ชุมชน โดยได้ทำการเปรียบเทียบก่อนการทดลองและหลังการทดลองพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผลการดำเนินงานทั้ง 7 โครงการ ในพื้นที่ 8 ชุมชน ทำให้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง ความพึงพอใจของประชาชนเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดจากแนวความคิดของคนในชุมชนสามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้เป็นผลสำเร็จ

คำสำคัญ : รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) to analyze the present situation and problems related to drug epidemic in Khambong sub-district municipality, Huaypheung district, Kalasin province, 2) to design a model of the protection and solution for the drug problems and 3) to try it out and evaluate the model. The research methodology consisted of 3 steps. Step 1 was to analyze the present situation and problems related to drug epidemic. The population was 10,477 villagers from 2,406 families in 15 communities in Khambong sub-district municipality, Huaypheung district, Kalasin province and the target group was 750 community leaders of all organizations and social groups from 15 communities in Khambong sub-district municipality, Huaypheung district, Kalasin province. The research instruments were a survey form, a questionnaire and an observation form. The A-I-C technique was employed in the study by organizing a creative participatory meeting. Step 2 was to design 7 models based on the ideas from brain storming discussion of researchers and community leaders from 15 communities. Step 3 was to try the model out on people in 8 communities for 6 months and evaluate focusing on 7 factors: drug sellers, recovered drug takers, frequency of the robbery, frequency of crime commitment, frequency of fight, number of motorbike gangsters and satisfaction of people with the management of the protection and solution for drug problems in community. The data were collected before and after try-out of the model. A repeated measures MANOVA was used to determine whether there was any significant difference between the scores.

The research findings indicated that the problems in 15 communities of Khambong sub-district municipality regarding the analysis of the present situation and drug problems were: the problems of drug sellers, drug takers and people who were being both drug sellers and drug takers but no drug producers in the communities. The 7 models of the protection and solution for the drug problems

consisted of community committee for the security project, a security guard project, social regulations project, a training course of drugs project, a sport anti-drug project, a professional development project, a wealthy and peaceful community project.

In regard to the model evaluation, the research findings indicated that the effects of the developed model after and before try-out of the model were significantly different at the .05 level. The finding indicated that the number of the drug problems decreased while the people were satisfied with the model of the protection and solution for the drug problems in community.

Keywords : A Model of the Protection and Solution for Drug Problems, Participatory Action Research

บทนำ

ยาเสพติด เปรียบเสมือนมหันตภัยร้ายที่คอยกัดกร่อนและบั่นทอนสังคม ทำให้มนุษย์ชาติเสื่อมถอยลงหรือด้อยคุณค่าลง หากสังคมใดมียาเสพติดเข้ามาแพร่ระบาดมาก สังคมนั้นก็จะเต็มไปด้วยประชาชนที่ด้อยคุณภาพมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรม เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ สำหรับประเทศไทยก็ประสบปัญหาเสพติดมาโดยตลอด ในปี 2552 ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น วิกฤติเศรษฐกิจของโลก วิกฤติทางการเมืองและความสมานฉันท์ของคนในชาติ วิกฤติทางสังคมอาชญากรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ปัญหาการว่างงาน ความยากจน ฯลฯ วิกฤติปัญหาเหล่านี้ทำให้ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของยาเสพติดจะมีมากขึ้น คาดหมายได้ว่าจำนวนและปัญหาอันเกิดจากยาเสพติดก็จะมีแนวโน้มในเกณฑ์สูง หากไม่มีทิศทางและยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ปัญหาเสพติดก็จะเป็นส่วนสำคัญหนึ่งในการจัดตั้งประเทศไทยทั้งประเทศ (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 82/2552 เรื่อง ยุทธศาสตร์และกลไกการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดตามนโยบายรัฐบาล, 2552 : 8) จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ในอดีตเคยเป็นจังหวัดที่มียาเสพติดระบาดอย่างรุนแรง เช่น ยาบ้า กัญชา สารระเหย กาว และฝิ่น ซึ่งกลุ่มกระบวนการค้ามีการเชื่อมโยงกับกลุ่มผู้ค้าสำคัญในจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด ซึ่งข้อมูลบางส่วน

ยังระบุไว้ว่ายาเสพติดประเภทยาบ้าถูกลำเลียงมาจากประเทศเพื่อนบ้าน สำหรับความเคลื่อนไหวของยาเสพติดประเภทกัญชา มีในพื้นที่ของอำเภอสมเด็จ อำเภอกำม่วง อำเภอเขาวง และอำเภอนาคู โดยมีการลักลอบปลูกบริเวณเทือกเขาภูพานรอยต่อกับจังหวัดสกลนคร ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีการปราบปรามอยู่เป็นประจำแต่ก็ยังมีมีการลักลอบปลูกกันอยู่เสมอๆ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดดังกล่าว ทำให้ นายชัยรัตน์ มาประณีต อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งได้ย้ายเข้ามาดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2542 ได้วางแผนงานในการหาข้อมูลของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างจริงจัง อันได้แก่ ข้อมูลของผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด โดยได้ทำแบบสอบถามจำนวน 8,000 ฉบับ ส่งให้ทุกหมู่บ้านในพื้นที่ของจังหวัดกาฬสินธุ์ มีกลุ่มผู้กรอกแบบสอบถามประกอบไปด้วยกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จากการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มต่างๆ ดังกล่าว ทำให้ได้รับการตอบรับจำนวนทั้งสิ้น 4,715 ฉบับ ซึ่งจากการตรวจสอบข้อมูลจากแบบสอบถามทำให้ทราบข้อมูล ชื่อ ที่อยู่ และประวัติโดยย่อของผู้ผลิต จำนวน 17 ราย ผู้ค้า จำนวน 2,854 ราย และผู้เสพ จำนวน 10,190 ราย ภายหลังจากการได้รับทราบข้อมูลของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งหมดแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ก็ได้มอบหมายให้นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอ/กิ่งอำเภอ ไปดำเนินการตามแนวทางและมาตรการของจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างจริงจังและเด็ดขาดให้ถือว่าผู้เสพคือคนไข้ จากการวิเคราะห์ของหลายๆ ฝ่ายมี

ความเห็น ว่า ผู้เสพ อาจเสพโดยความอยากลองหรืออาจเป็นเพราะถูกชักจูงหรือกลัลดกลุ้มในชีวิต หรือเป็นเพราะถูกบังคับ ดังนั้น บุคคลเหล่านี้จึงเป็นบุคคลที่น่าสงสาร ควรได้รับความเห็นอกเห็นใจซึ่งมีสภาพเหมือนคนป่วย ดังนั้น จึงช่วยเหลือผู้เสพติดโดยการนำไปบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพให้หายเพื่อกลับไปเป็นคนดีของสังคมต่อไป ผู้ชายคือผู้หลงผิด ในชีวิตของคนเราไม่มีใครที่จะเลวมาแต่กำเนิด ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้คนเหล่านี้มีโอกาสกลับมาเป็นคนดีของสังคมต่อไป สำหรับผู้ผลิตถือว่า เป็นอาชญากร ต้องยอมรับว่าผู้ผลิตนั้นเป็นผู้ที่มุ่งหวังหาความร่ำรวยอย่างเดียว ทั้งๆ ที่รู้ว่าเป็นสิ่งไม่ดี ร่ำรวยบนความทุกข์ยากของคนอื่น อันเป็นการกระทำที่ถือได้ว่าเป็นผู้กระทำผิดโดยสันดาน จำเป็นต้องนำตัวมาลงโทษหรือกำจัดให้หมดไป จากการที่ได้ดำเนินการตามแนวทางและมาตรการดังกล่าวเป็นผลทำให้จังหวัดกาฬสินธุ์สามารถประกาศเป็นจังหวัดปลอดยาเสพติดได้เป็นผลสำเร็จ เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2545 (สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์, 2545 : 8)

อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดกาฬสินธุ์ มีระยะทางห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ 60 กิโลเมตร มีเขตปกครองประกอบด้วย 4 ตำบล 52 หมู่บ้าน มีพื้นที่ประมาณ 456 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากรจำนวนทั้งสิ้น 31,311 คน เมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 2 เทศบาลตำบล และ 3 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่อำเภอห้วยผึ้ง ก่อนปี พ.ศ. 2542 มียาบ้าระบาดรุนแรงมาก รองลงมาได้แก่ กัญชา กาว สารระเหย เฮโรอีน และฝิ่น ตามลำดับ จากข้อมูลที่เจ้าหน้าที่จังหวัดส่งให้อำเภอห้วยผึ้ง (เป็นข้อมูลที่ได้จากการส่งแบบสอบถาม) พบว่ามีจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจำนวนทั้งสิ้น 758 คน แยกเป็น กลุ่มผู้เสพ จำนวน 675 ราย กลุ่มผู้ค้า จำนวน 83 ราย ส่วนผู้ผลิตไม่มีในพื้นที่ สำหรับแนวทางการทำงานของอำเภอห้วยผึ้งได้มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ณ อาคารที่ว่าการอำเภอห้วยผึ้ง ชั้น 2 โดยมีนายอำเภอห้วยผึ้งเป็นประธานศูนย์ฯ หัวหน้าส่วนราชการทุกส่วน ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน เข้าร่วมเป็น

กรรมการศูนย์ฯ ในการทำงานได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ของฝ่ายปกครอง ตำรวจ โรงพยาบาล และสาธารณสุขอำเภอ เข้ามาปฏิบัติงานประจำศูนย์ฯ ทุกวัน พร้อมทั้งได้แต่งตั้งชุดปฏิบัติการประจำตำบล ทุกตำบลออกไปปฏิบัติงานร่วมกัน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และคณะกรรมการประชาคมหมู่บ้านต่อต้านยาเสพติดทุกหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อจัดทำฐานข้อมูลของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีการคัดกรองผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกเป็นกลุ่มผู้ผลิต กลุ่มผู้ค้า และกลุ่มผู้เสพให้ชัดเจน กลุ่มผู้ผลิต และกลุ่มผู้ค้า ได้มอบหมายให้ฝ่ายตำรวจดำเนินการปราบปรามและกดดันให้หมดไปจากพื้นที่ ส่วนผู้เสพได้มอบหมายให้โรงพยาบาลและสถานอนามัยตำบลไปดำเนินการบำบัดรักษาแบบผู้ป่วยนอก พร้อมกับมีระบบการติดตามผลอย่างจริงจัง ทำให้อำเภอห้วยผึ้ง สามารถประกาศเป็นอำเภอปลอดยาเสพติด ได้เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2545 (สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์, 2545 : 8) ภายหลังจากประกาศเป็นอำเภอห้วยผึ้งปลอดยาเสพติดไปแล้วก็ได้มีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมต่างๆ อีกหลายโครงการ/กิจกรรม เช่น โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองชนะความยากจน โครงการจัดตั้งชุดเวรยามภายในหมู่บ้าน เพื่อให้การพัฒนา เกิดความยั่งยืนต่อไป

เมื่อเวลาเปลี่ยนไปสภาพการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติดก็จะปรากฏอยู่ดังข้อมูล ในปัจจุบัน (2551) จากข้อมูลสถิติการจับกุมยาเสพติดให้โทษของสถานีตำรวจภูธรห้วยผึ้ง ในปี พ.ศ. 2551 ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม 2551 มีผลการจับกุม ดังนี้ 1) ยาบ้า จับกุมได้จำนวน 35 คดี ผู้ต้องหา จำนวน 42 คน ของกลางยาบ้าจำนวน 4,253 เม็ด 2) กัญชา จับกุมได้ จำนวน 18 คดี ผู้ต้องหา 18 คน ของกลางกัญชา น้ำหนักรวม 78.4 กรัม 3) สารระเหย (กาว) จับกุมได้ จำนวน 2 คดี ผู้ต้องหา จำนวน 2 คน กาว จำนวน 2 ถู และในปี พ.ศ. 2552 ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเมษายน พ.ศ. 2552 จับกุมยาบ้าได้จำนวน 16 คดี ผู้ต้องหา 18 คน ของกลางยาบ้าจำนวน 1,215 เม็ด กัญชา จับกุมได้ 11 คดี ผู้ต้องหา 12 คน ของกลางกัญชา น้ำหนัก 652.3 กรัม และสารระเหย (กาว) จับกุมได้ จำนวน 3 คดี ผู้ต้องหา 3 คน ของกลาง กาว จำนวน 3 ถู

ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีจำนวน 15 ชุมชน ในอดีตเคยเป็นพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่รุนแรง จากข้อมูลเมื่อปี 2542 - 2545 จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ทำการสำรวจ พบว่ามีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จำนวน 168 ราย และข้อมูลที่ได้เพิ่มเติมจากการออกไปทำการประชาคมของชุดปฏิบัติการประจำตำบลคำบง ร่วมกับคณะกรรมการประชาคมหมู่บ้านต่อต้านยาเสพติด พบว่า มีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นอีก จำนวน 217 ราย รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 385 ราย ผลจากการดำเนินการตามแนวทางของจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างจริงจัง ทำให้มีผู้ค้าเข้ามอตัว จำนวน 49 ราย ผู้เสพเข้ารายงานตัวและรับการบำบัดรักษา จำนวน 252 ราย รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 301 ราย (สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์, 2545 : 229) และในปัจจุบันจากสถิติการจับกุมคดียาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปี 2551 พบว่า ในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง มีผู้ต้องหายาเสพติดที่ถูกจับกุมได้ จำนวนทั้งสิ้น 12 ราย และในปี 2552 (ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน) จับกุมได้จำนวนทั้งสิ้น 7 ราย

จากสถานการณ์และปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาเสพติดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น หากหน่วยงานของรัฐและประชาชนทุกภาคส่วนยังเมินเฉยต่อปัญหาและไม่มีแนวทางหรือมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างจริงจังและต่อเนื่อง เชื่อได้ว่าปัญหาจะมีแนวโน้มที่รุนแรงขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบลคำบง จึงต้องการหารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำรูปแบบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ และขยายผลไปยังท้องถิ่นอื่นๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน โดยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมสร้างรูปแบบ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลอย่างแท้จริง จะนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างตรงจุดและเกิดผลสำเร็จ
2. หลังจากการทดลองใช้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแล้ว จะส่งผลให้การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดดีขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ พื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ขั้นตอนการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 3 ทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

3. ระยะเวลาของการวิจัย ระยะเวลาของการวิจัยใช้เวลา 1 ปี (ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2552 - กุมภาพันธ์ 2553)

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

1.1 ประชากร คือ ประชาชนทุกคนในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากจำนวน 15 ชุมชน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,406 ครัวเรือน ประชากรมีจำนวนทั้งสิ้น 10,477 คน แยกเป็นชาย 5,265 คน หญิง 5,212 คน

1.2 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มแกนนำชุมชน ชุมชนละ 50 คน จาก 15 ชุมชน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 750 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้นำทาง การ ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 15 คน กลุ่มผู้นำตามธรรมชาติ ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน พระภิกษุ ข้าราชการบำนาญ ผู้นำทางพิธีกรรมต่างๆ พ่อตัวอย่างหรือบุคคลตัวอย่าง จำนวน 10 คน กลุ่มอาชีพ/กลุ่มทางสังคม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มทางการเกษตร จำนวน 10 คน กลุ่มอาสาสมัครต่างๆ ในชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้ประสานพลังแผ่นดินต่อต้านยาเสพติด กลุ่มอาสาประชาธิปไตย กลุ่มอาสาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัครอื่นๆ ที่มีในชุมชน จำนวน 10 คน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ได้แก่ ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชนหรือในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ชุดปฏิบัติการประจำตำบล จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจ ใช้สำรวจปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด จำนวน 15 ชุมชน

แจกจ่ายทุกครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 2,406 ชุด ผู้วิจัยแจกจ่ายด้วยตนเอง ได้คืนมาทั้งหมด แบบสอบถามใช้สอบถามปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การทดลองใช้และประเมินผล ใช้สอบถามกับกลุ่มแกนนำชุมชน ชุมชนละ 50 คน จำนวน 15 ชุมชน รวมทั้งสิ้น 750 ชุด แจกจ่ายในวันประชุมได้คืนมาทั้งหมด แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์กลุ่มแกนนำชุมชน ชุมชนละ 50 คน จำนวน 15 ชุมชน รวมทั้งสิ้น 750 ชุด แจกจ่ายในวันประชุม ได้คืนมาทั้งหมด และได้ออกไปประชุมตามแผนปฏิบัติการ จำนวน 9 ครั้ง วิธีดำเนินการประชุม คือ ผู้วิจัยและทีมวิจัย จะแบ่งกลุ่มแกนนำชุมชนที่เข้าร่วมการประชุมออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 10 คน ได้กำหนดประเด็นปัญหาให้แต่ละกลุ่มไประดมความคิด ระดมสมอง อภิปรายกลุ่มย่อย จนได้ข้อสรุปด้วยการประชุมแบบ A-I-C จากนั้นจึงให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มขึ้นอภิปรายต่อที่ประชุมใหญ่เพื่อสรุปเป็นภาพรวมของชุมชน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มแกนนำชุมชน 15 ชุมชน ชุมชนละ 50 คน รวมทั้งสิ้น 750 คน และเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชาชนทั่วไปอีกจำนวน 8 ชุมชน ชุมชนละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 240 คน โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม และการประชุมแบบ A-I-C กับผู้เข้าร่วมประชุม มีการแบ่งกลุ่มย่อยไประดมความคิด ระดมสมอง เพื่อค้นหาปัญหายาเสพติด การอภิปรายกลุ่ม การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ และการรับประทานอาหารร่วมกัน

3.2 การสร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการจัดเวทีประชุมกลุ่มแกนนำชุมชน ระดมสมอง เพื่อร่วมกันค้นหารูปแบบ ด้วยการประชุมแบบ A-I-C (Appreciation - Influence - Control) ได้ข้อสรุปการสร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้ง 15 ชุมชน

3.3 การทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด นำรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแล้วไปทำการทดลองกับชุมชนขนาดใหญ่ ชุมชน

ขนาดปานกลาง และชุมชนขนาดเล็ก จำนวนทั้งสิ้น 8 ชุมชน วิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ (Repeated Measure Multivariate Analysis of Variance : MANOVA) ของ 7 ตัวแปร โดยนำผลจากการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการใช้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างกัน ระหว่างช่วงระยะเวลาก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบ และศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of data)

4.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และถ้อยคำที่ได้จากการระดมความคิด ระดมสมองของกลุ่มแกนนำชุมชนทั้ง 15 ชุมชน มีการอภิปรายกลุ่มย่อย และนำเสนอเข้าสู่ประชุมใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยและทีมวิจัยนำมาแยกเป็นหมวดหมู่สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และความถี่ โดยนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 การสร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ การระดมความคิด ระดมสมองของกลุ่มแกนนำชุมชนทั้ง 15 ชุมชน ได้โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำนวน 7 โครงการ และนำไปทดลองใช้กับชุมชนขนาดใหญ่ ชุมชนขนาดปานกลาง และชุมชนขนาดเล็ก จำนวนทั้งสิ้น 8 ชุมชน เพื่อหาประสิทธิภาพ

4.3 การทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ 8 ชุมชน ชุมชนละ 30 คน รวมเป็น 240 คน ที่มีการทดลองใช้รูปแบบฯ โดยการเปรียบเทียบจำนวนของตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 15 ชุมชน พบว่า มียาเสพติดเข้ามาแพร่ระบาดในพื้นที่จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ 1) ยาบ้า 2) กัญชา 3) กาว หรือสารระเหย ส่วนยาเสพติดชนิดอื่นๆ ไม่พบว่ามีการแพร่ระบาดในพื้นที่แต่อย่างใด ส่วนผู้เสพยาเสพติด พบว่ามีผู้เสพยาเสพติดทุกชุมชน ชุมชนที่มีผู้เสพยาเสพติดมากที่สุด ได้แก่ ชุมชนคำม่วง หมู่ที่ 14 รองลงมา ได้แก่ ชุมชนปลาขาว หมู่ที่ 6 และชุมชนหนองมะง หมู่ที่ 4 ตามลำดับ ส่วนชุมชนที่มีปัญหาผู้เสพยาเสพติดน้อย ได้แก่ ชุมชนโนนสวนแก้ว หมู่ที่ 9 และชุมชนร้องคำหมี่ หมู่ที่ 12 ตามลำดับ

2. การสร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ผลที่ได้จากการออกไปประชุมกลุ่มแกนนำชุมชนจำนวน 9 ครั้ง ทำให้ได้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำนวน 7 โครงการ สำหรับ 15 ชุมชน ได้แก่ 1) โครงการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้ม 2) โครงการจัดตั้งเวรยาม 3) โครงการตั้งกฎสังคม 4) โครงการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน 5) โครงการจัดกีฬาต้านยาเสพติด 6) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่ประชาชน และ 7) โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง รณรงค์ให้ประชาชน ลด ละ เลิกอบายมุข

3. การทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ผลการทดลองใช้ และประเมินผลรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจาก 8 ชุมชน ในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีผู้ค้ายาเสพติด ผู้เสพยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดจำนวนครั้งการลักขโมย จำนวนการก่ออาชญากรรม จำนวนการทะเลาะวิวาท จำนวนคนในแก๊งค์มอเตอร์ไซด์ซึ่งมีผลลดลง ในส่วนความพึงพอใจของประชาชนต่อรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีสาระสำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เป็นแนวความคิดของประชาชนในชุมชนที่ผู้วิจัยและทีมงานได้ออกไปประชุมกลุ่มแกนนำชุมชนทั้ง 15 ชุมชน ในพื้นที่เทศบาลตำบลคาง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจุดเริ่มต้นคือ จะต้องเริ่มจากการก่อเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อป้องกันยาเสพติด โดยมีการกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนรับรู้และตระหนักในปัญหายาเสพติดก่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรสุข สินธุ (2545 : 70) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด โดยวิธีการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ตำบลบางพรม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งกล่าวว่าการก่อเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมเกิดจากการกระตุ้นให้ชุมชนรับรู้และตระหนักในปัญหายาเสพติด โดยผู้วิจัยมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้วิจัย ยังพบอีกว่าเมื่อประชาชนเกิดความตระหนักในปัญหาแล้ว จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การค้นหาค้นหาปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การพิจารณาตัดสินใจแก้ไขปัญห การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ นพเกสร (2541 : 27) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการมีส่วนร่วมนั้นมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ประกอบด้วย การทำงานที่อาศัยประสบการณ์เดิมของสมาชิก เป็นการทำงานที่ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้และความคิดที่ท้าทายแปลกใหม่อย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กันเองระหว่างสมาชิก และระหว่างสมาชิกกับวิทยากร เป็นการขยายความคิดที่มีอยู่ให้ขยายกว้างออกไป รวมถึงมีการสื่อสารด้วยวิธีการพูด การเขียน เพื่อแลกเปลี่ยนวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความคิด และ ประดิษฐ์ วัฒนธรรม (2548 : 3) กล่าวว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นสามารถแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมพิจารณาปัญหา การมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมพิจารณาหาแนวทางและวิธีการในการแก้ไข

ปัญหา การมีส่วนร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหา และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินการ การจะแก้ไขปัญหา ยาเสพติดให้ตรงจุดนั้นจะต้องให้ประชาชนในชุมชนช่วยกันคิดค้นหารูปแบบ หรือวิธีการของตนเองไม่ใช่เกิดจากการสั่งการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภรดี ไชยสิน (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาการพัฒนากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ข้อเสนอแนะและการอภิปรายผล พบว่า กระบวนการพัฒนารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เริ่มจากการสร้างความตระหนักแก่ประชาชนทั่วไป จากนั้น จึงคัดเลือกแกนนำชุมชนเข้ามาทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการ ทำการสำรวจการใช้ยาเสพติดก่อนดำเนินโครงการทบทวน/สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านของตำบลน้ำเอี้ย และตำบลบ้านไร่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ วิเคราะห์และสังเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นองค์ความรู้ใหม่ จากนั้น มาดำเนินการแก้ไข ติดตามผลและตรวจสอบเป็นระยะ รวมทั้งประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ กิจกรรมสำคัญที่สุดในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในมุมมองของชาวบ้าน คือ การเสริมสร้างอาชีพ และการลดกระแสบริโภคนิยม จากบทเรียนที่ได้จากประชาชนในชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นไม่ใช่เป็นเพียงการดึงประชาชนเข้ามาร่วมโครงการที่ฝ่ายรัฐเป็นผู้กำหนดให้ แต่ควรเกิดจากจิตสำนึกของประชาชนจริงๆ ฝ่ายรัฐจะต้องให้อำนาจและให้ประชาชนได้แสดงบทบาทของตนอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ ลือชัย ศรีเงินยาง และผาสุก อเนกวงษ์ ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงจะต้องไม่หมายความว่าเพียงแต่การดึงประชาชนเข้ามาร่วมโครงการที่รัฐบาลเป็นผู้กำหนด “รูปแบบและเป้าหมายของงาน” และ “กำหนดให้มีการเข้าร่วมงาน” ดังที่ผ่านมา แต่จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างมีสำนึกรับผิดชอบ และมีบทบาทอย่างเต็มที่ ตั้งแต่คิดค้นปัญหา วางแผนปฏิบัติงาน ดูแล กำกับ ตลอดจนประเมินผล ติดตามงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงจะต้องหมายถึงการมอบอำนาจอธิปไตยขั้นพื้นฐานคืนสู่ประชาชน การพยายามจัดตั้งและพัฒนา

องค์กรประชาชนให้เข้มแข็งบนพื้นฐานของการพึ่งตนเองเป็นสำคัญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลได้ว่ารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่เทศบาลตำบลบาง อำเภอย้ายฝั่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ การแก้ไขปัญหาเสพติดควรเริ่มจากการให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชน สร้างความตระหนักถึงโทษและพิษภัยที่จะเกิดขึ้นก่อน จากนั้นจึงสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ที่เริ่มตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลอย่างแท้จริง จนเกิดเป็นพลังของคนในชุมชนจะเป็นการแก้ไขปัญหาเสพติดที่ตรงตามความต้องการของคนในชุมชนมากที่สุดและเกิดผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรสุข สินสุก (2545 : 88 - 93) ที่ได้ข้อค้นพบที่สำคัญจากการวิจัย คือ การปฏิบัติการวิจัยอย่างมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างพลังของชุมชน ทำให้คนในชุมชนกล้าคิด กล้าแสดงออก ประกอบกับการที่ชุมชนมีวิถีคิดในการแก้ไขปัญหาแบบองค์รวมเชิงสร้างสรรค์ และได้รับแรงกระตุ้นจากเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนที่มีประสบการณ์ในเรื่องเดียวกัน ทำให้ชุมชนสามารถแสดงศักยภาพและพลังในการแก้ไขปัญหาตลอดจนกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเองได้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางหรือข้อเสนอแนะต่อการวิจัยดังนี้คือ ภาครัฐจะต้องหันมาให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจัง โดยยึดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อเขาจะได้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ร่วมกันต่อสู้เพื่อปกป้องชุมชนของตน โดยที่ฝ่ายรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษาเท่านั้น อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดและเกิดความยั่งยืน

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

กลุ่มแกนนำชุมชนที่เข้าร่วมการประชุมมาไม่ครบ ตัวแทนบางกลุ่มยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร กลุ่มที่มาประชุมไม่กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ บางคนยัง

ไม่กล้าเปิดเผยข้อมูลของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพราะอาจจะเกรงกลัวกลุ่มผู้ค้าหรือผู้มีอิทธิพล จึงทำให้ไม่สามารถหาข้อมูลของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ครบถ้วน และได้แนวทางหรือวิธีการของการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย คนส่วนใหญ่ที่เข้าประชุมยังคงยึดติดความเชื่อและค่านิยมเดิมๆ เช่น แล้วแต่ผู้นำ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ไปดำเนินการให้ ตัดขาดเรื่องงบประมาณ แนวความคิดยังหาจุดร่วมไม่ได้ เนื่องจากยังคิดไปคนละทิศละทาง บางกลุ่มไม่มีความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็นและระยะเวลาของการประชุมมีน้อย เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลที่ได้จากการออกไปดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เทศบาลตำบลบาง อำเภอย้ายฝั่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะนั้น ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่เทศบาลตำบลบาง เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัย ได้ทำการสร้างเครื่องมือการวิจัย อันประกอบด้วย แบบสำรวจยาเสพติด แจกจ่ายทุกครัวเรือน จำนวนทั้งสิ้น 2,406 ชุด แบบสัมภาษณ์ใช้กับกลุ่มแกนนำชุมชน จำนวน 750 คน แบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ก่อนทดลองใช้รูปแบบฯ แจกจ่ายให้ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ 8 ชุมชนที่มีการทดลองใช้รูปแบบฯ ชุมชนละ 30 คน รวมเป็น 240 คน และผู้วิจัยยังได้จัดทำแผนปฏิบัติการออกไปประชุมกลุ่มแกนนำชุมชนรอบแรก ตั้งแต่วันที่ 1 - 9 สิงหาคม 2552 มีการระดมความคิด ระดมสมองของกลุ่มแกนนำชุมชนทั้ง 15 ชุมชน ด้วยการประชุมแบบ A-I-C ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้สามารถสรุปได้ว่า ในพื้นที่เทศบาลตำบลบางทั้ง 15 ชุมชน พบว่ามีทั้งที่เป็นปัญหาทั่วไปและปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด (ผู้ค้า ผู้เสพ และผู้ที่ค้าและเสพยาเสพติด) ส่วนผู้ผลิตไม่มี ที่เป็นปัญหาทั่วไปของเทศบาลตำบลบางมีจำนวน 5 ปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาการมีสุ่มของเด็กและเยาวชน

ลักษณะพฤติกรรม เด็กและเยาวชนอายุประมาณ 7 - 18 ปี มีการชักชวนกันไปรวมตัวกัน ณ จุดใดจุดหนึ่งของชุมชน เช่น ตามศาลาพักริมทาง ตามร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม ตามสี่แยก มุมที่ลับตาคน เป็นต้น ซึ่งการรวมตัวกันดังกล่าวหมิ่นเหม่ต่อการกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น มีการมีสุ่มทางเพศ การเสพยาเสพติด ดื่มสุรา เล่นการพนัน และ ขับขี่รถเสี่ยงดัง

ผลกระทบ สร้างความรำคาญให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงเพราะเสียงดังบ่อยครั้งที่มีการลักขโมยทรัพย์สิน เงินทอง ขโมยเบ็ด ไข่ ขโมยข้าวเปลือก และผลไม้ที่ปลูกไว้ตามสวน ทำให้ประชาชนในชุมชนไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สถาบันครอบครัวแตกแยก เด็กและเยาวชนใจแตก หนีการเรียน มีเด็กนักเรียนหญิงหลายคนที่ย้ายตัวก่อนวัยอันสมควรจนถึงขั้นเลิกเรียนต่อ

2. ปัญหาตู้เกม/อินเทอร์เน็ต

ลักษณะพฤติกรรม เด็กนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมต้นจนถึงชั้น ม.3 บางครั้งก็พบว่ามียุติกรรมอยู่ด้วยเข้าไปใช้บริการในร้านเกมตั้งแต่เช้าจนถึงตอนเย็น โดยไม่มีการควบคุมเวลา การเล่นเกม จึงทำให้เด็กและเยาวชนติดเกมกันเป็นจำนวนมาก พ่อแม่ ผู้ปกครอง ปล่อยปละละเลย ถือได้ว่าเป็นการมอมเมาเด็กและเยาวชน เด็กบางคนไม่มีเงินไปเล่นเกม จึงต้องกลายเป็นนักขโมยเงินบิดามารดา ผู้ปกครองเด็กหนีเรียนสร้างปัญหาให้กับทางโรงเรียน

ผลกระทบ เด็กเสียการเรียนเนื่องจากต้องแอบหนีเรียนในเวลาเรียน สิ้นเปลืองเงินของบิดามารดา ผู้ปกครองแทนที่เด็กจะนำเอาเงินไปใช้จ่ายเพื่อการเรียนแต่ต้องถูกนำมาใช้จ่ายในทางที่ผิด สร้างปัญหาให้กับบิดามารดา ผู้ปกครองและครูอาจารย์มาก ก่อให้เกิดปัญหาการลักขโมย การเสพยาเสพติด และการก่ออาชญากรรมตามมา

3. ปัญหาการลักขโมย

ลักษณะพฤติกรรม ในชุมชนมีปัญหาลักขโมยกันน้อยกันมากขึ้น เช่น ขโมยเบ็ด ไข่ ขโมยข้าวเปลือก ในนางข้าว ขโมยพืชผัก ผลไม้ ที่เพาะปลูกไว้ตามสวนหรือที่นา ไปจนถึงขึ้นไปคั่นบ้านช่วงที่เจ้าของบ้านไม่อยู่ การปล้น

จี้ ฉก ชิง วังราว ทรัพย์สินเงินทองของประชาชน เป็นต้น โดยเฉพาะในพื้นที่ชุมชนปลาขาว หมู่ที่ 6 ชุมชนคำบาง หมู่ที่ 1, 8, 11, 15 ชุมชนคำม่วง หมู่ที่ 5, 14 ชุมชนหนองมะง หมู่ที่ 4 และชุมชนวังน้ำเย็น หมู่ที่ 7

ผลกระทบ ประชาชนเกิดการทะเลาะกัน ไม่มีความไว้วางใจกัน เกิดความแตกแยก และที่สำคัญประชาชนไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

4. ปัญหาแก๊งค์มอเตอร์ไซด์

ลักษณะพฤติกรรม มีกลุ่มเด็กและวัยรุ่นที่มีมอเตอร์ไซด์มารวมกลุ่มกันเป็นแก๊งค์ แก๊งค์ละประมาณ 2 - 10 คน มีทั้งเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง อายุประมาณ 7 - 18 ปี มักจะมารวมตัวกันที่บริเวณสี่แยกของชุมชนตามถนนสายหลักสายอำเภอสมเด็จ - อำเภอภูจินรายวัน โดยมีจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ขับวิ่งแข่งกัน ขับขี่เสี่ยงดังรบกวนชาวบ้าน มีการเสพยาเสพติด ดื่มสุรา ใช้ความรุนแรง ทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายกัน

ผลกระทบ สร้างความรำคาญให้กับประชาชนทั่วไปที่อยู่ใกล้เคียง บางครั้งมีการขว้างปาสิ่งของใส่รถยนต์ที่วิ่งผ่านไปมาทำให้ได้รับอันตราย และที่รุนแรงที่สุดคือการยกแก๊งค์เข้าทำร้ายกันจนบางครั้งมีการบาดเจ็บและสูญเสียชีวิต

5. ปัญหาการทะเลาะวิวาท

ลักษณะพฤติกรรม เป็นการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน อายุประมาณ 7 - 18 ปี ส่วนมากเป็นเด็กนักเรียนตามสถาบันต่างๆ ในพื้นที่อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอนามน อำเภอสมเด็จ มีการยกพวกตีกัน จะมีถี่มากในช่วงที่มีงานเทศกาลลูกกลามไปถึงเด็กผู้หญิงที่ไล่ตบตีกันเพราะแย่งชิงคนรักกัน

ผลกระทบ เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก เด็กหนีเรียน และมีบางรายถึงขั้นเลิกเรียนจนเสียอนาคต สร้างปัญหาให้กับบิดามารดา ผู้ปกครอง และทางโรงเรียนมาก สภาพปัจจุบันและปัญหาทั่วไปของชุมชนทั้ง 15 ชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบาง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า ทุกชุมชนประสบปัญหาการมีสุ่มของเด็กและเยาวชน ชุมชนที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ชุมชนคำม่วง หมู่ที่ 5, 14 รองลงมา ได้แก่ ชุมชนหนองมะง/วังน้ำเย็น หมู่ที่ 4, 7 ปัญหาตู้เกมและอินเทอร์เน็ตมีจำนวน 7 ชุมชน ชุมชนที่

มีปัญหาหนัก ได้แก่ ชุมชนน้ำคำ หมู่ที่ 10 ชุมชนคำบง หมู่ที่ 1 และชุมชนหนองมะงง/วังน้ำเย็น เพราะมีเด็กและเยาวชน เข้าไปใช้มาก ปัญหาการลักขโมยมีทุกชุมชน ชุมชนที่มีการ ลักขโมยกันมากที่สุด ได้แก่ ชุมชนคำม่วง ชุมชนปลาขาว ชุมชนวังน้ำเย็น นอกจากนี้ ยังพบว่าทุกชุมชนประสบปัญหา เรื่องแก๊งมอเตอร์ไซด์ซิ่ง และการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่น อีกด้วย ส่วนชุมชนที่มีปัญหาการเสพยาเสพติดชนิดต่างๆ ใน พื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มียาเสพติดเข้ามาแพร่ระบาดในพื้นที่เทศบาลตำบล คำบงจำนวน 3 ชนิด ได้แก่ 1) ยาบ้า 2) กัญชา 3) กาว หรือ สารระเหย ส่วนยาเสพติดชนิดอื่นๆ ไม่พบว่ามีการแพร่ ระบาดในพื้นที่แต่อย่างใด ในส่วนของผู้เสพยาเสพติดพบว่า มีผู้เสพยาเสพติดทุกชุมชน ชุมชนที่มีผู้เสพยาเสพติดมาก ที่สุด ได้แก่ ชุมชนคำม่วง หมู่ที่ 14 รองลงมา ได้แก่ ชุมชน ปลาขาว หมู่ที่ 6 และชุมชนหนองมะงง หมู่ที่ 4 ตามลำดับ ส่วนชุมชนที่มีปัญหาผู้เสพยาเสพติดน้อย ได้แก่ ชุมชน โนนสวนแก้ว หมู่ที่ 9 และชุมชนร้องคำหมี่ หมู่ที่ 12 ตามลำดับ ปัญหาการค้ายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลตำบล คำบง พบว่ามีกลุ่มผู้ค้า ยาเสพติด ทุกชุมชน ชนิดของ ยาเสพติดที่มีการค้า ได้แก่ 1) ยาบ้า 2) กัญชา ชุมชนที่มีผู้ค้า มากที่สุด ได้แก่ ชุมชนคำม่วง หมู่ที่ 14 รองลงมา ได้แก่ ชุมชนคำบง หมู่ที่ 1, 8, 11, 15 และชุมชนที่มีผู้ค้าน้อยที่สุด ได้แก่ ชุมชน โนนสวนแก้ว หมู่ที่ 9 ชุมชนร้องคำหมี่ หมู่ที่ 12 ข้อสังเกตจากข้อมูลที่ได้จะเห็นได้ว่ามีผู้ค้ายาเสพติดทุกชุมชน ด้านความพึงพอใจของประชาชนพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีความพึงพอใจต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดของภาครัฐ

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง เพื่อให้ได้ข้อมูลตาม วัตถุประสงค์ ผู้วิจัย และทีมวิจัย ได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ออกไปประชุมกลุ่มแกนนำชุมชนทั้ง 15 ชุมชน ในพื้นที่ เทศบาลตำบลคำบง ระหว่างวันที่ 10 - 18 สิงหาคม 2552 ผลที่ได้จากการออกไปประชุมกลุ่มแกนนำชุมชน ในระยะนี้ ได้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เป็น ภาพรวมของจำนวน 15 ชุมชน ในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 7 โครงการ ดังนี้

1. โครงการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้ม โดยแต่ละคุ้ม มีจำนวน 10 - 15 ครัวเรือน เพื่อให้สามารถสอดส่องดูแล คนในคุ้มได้อย่างทั่วถึง
2. โครงการจัดตั้งเวรยาม เพื่อการเฝ้าระวัง เป็น จุดตรวจ จุดสกัด ไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาในชุมชน จัดให้มี ชุดลาดตระเวนหาข่าว หากพบว่ามีสิ่งผิดปกติเข้ามาในชุมชน ให้รีบแจ้งคณะกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือ ฝ่ายปกครอง
3. โครงการตั้งกฎสังคม ให้คณะกรรมการชุมชน และชาวบ้านร่วมกันตั้งกฎสังคม ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญของ ชุมชน จะเป็นก็ข้อแล้วแต่ความจำเป็น หากมีใครทำผิดกฎ ก็ให้คณะกรรมการฝ่ายที่รับผิดชอบทำการปรับโดยเด็ดขาด โดยไม่เลือกปฏิบัติ เริ่มจากเขาไปหาหนัก หากยังไม่เช็ดหลาย ก็ให้นำตัวส่งเจ้าหน้าที่ดำเนินการโดยเด็ดขาดต่อไป
4. โครงการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นประจำ ให้เจ้าหน้าที่จากส่วนราชการต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น สำนักงาน ป.ป.ส. ฝ่าย ปกครอง ตำรวจ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีอนามัย และเทศบาล ออกไปให้ความรู้ความเข้าใจถึงโทษและพิษภัย ของยาเสพติดแก่ประชาชน
5. โครงการจัดกีฬาต้านยาเสพติด เพื่อส่งเสริมให้ ประชาชนออกกำลังกาย โดยเฉพาะเยาวชน เพื่อไม่ให้ ไปหมกมุ่นกับยาเสพติด ประชาชนมีสุขภาพที่สมบูรณ์ แข็งแรง
6. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่ประชาชน ให้ประชาชนมีงานทำ และมีรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีพ เช่น การฝึกอบรมสอนอาชีพระยะสั้น ระยะยาว และ การน้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชน ไปปฏิบัติ
7. โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง รมรงค์ให้ ประชาชน ลด ละ เลิก อบายมุข ระยะที่ 3 ทดลองใช้และ ประเมินผลรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้วิจัย ได้นำเอารูปแบบฯ ที่ได้จากการออกไปในระยะที่ 2 มาทำการทดลองใช้ในพื้นที่ 8 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนโคกศรี หมู่ที่ 2, 3 ชุมชนปลาขาว หมู่ที่ 6 ชุมชนคำม่วง หมู่ที่ 5, 14

ชุมชนน้ำคำ หมู่ที่ 10 ชุมชนโนนสวนแก้ว หมู่ที่ 9 และชุมชนร่องคำหมู่ หมู่ที่ 12 เหตุผลที่เลือกเอา 8 ชุมชน เพราะเกิดจากมติของที่ประชุมกลุ่มแกนนำชุมชน และเป็นความสมัครใจของชุมชนด้วย ในระยะนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสอบถามความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ 8 ชุมชน ชุมชนละ 30 คน รวมเป็น 240 คน เก็บรวบรวมข้อมูล 7 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผู้ค้ายาเสพติด 2) ผู้เสพยาเสพติดที่ได้รับการบำบัด 3) จำนวนครั้งการลักขโมย 4) จำนวนการก่ออาชญากรรม 5) จำนวนการทะเลาะวิวาท 6) จำนวนคนในแก๊งค์มอเตอร์ไซด์ซิ่ง และ 7) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างก่อนการทดลอง (Pre-test) และหลังการทดลอง (Post-test) ใน 7 ตัวแปร ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้สถิติ Repeated Measures Multivariate Analysis of Variance ซึ่งปรากฏว่า ผลการทดสอบทั้ง 4 วิธี โดยดูจากค่า WithinSubjects โดยวิธีของ Pillai's Trace วิธีของ Wilks' Lambda วิธีของ Hotelling's Trace และวิธีของ Roy's Largest Root ผลการทดสอบของทั้งสี่วิธีได้ผลตรงกัน คือ ค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ .021 ซึ่งน้อยกว่าค่าระดับ นัยสำคัญทางสถิติที่ผู้วิจัยตั้งไว้ที่ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลการทดลองใช้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในครั้งนี้โดยรวมแล้วมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้วิจัยได้ทำการทดสอบค่าเฉลี่ยทีละตัวแปรย่อย เพื่อทดสอบว่าแต่ละตัวแปรมีค่าก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันหรือไม่ ปรากฏผลการทดสอบการทดสอบค่าเฉลี่ยทีละตัวแปรย่อย (Univariate tests) พบว่า ตัวแปรทั้ง 7 ตัว คือ ผู้ค้ายาเสพติด ผู้เสพยาเสพติดที่ได้รับการบำบัด จำนวนครั้งการลักขโมย จำนวนการก่ออาชญากรรม จำนวนการทะเลาะวิวาท จำนวนคนในแก๊งค์มอเตอร์ไซด์ซิ่ง และความพึงพอใจ ของประชาชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีค่า Sig น้อยกว่า

.05 แสดงว่าการทดสอบของตัวแปรแต่ละตัวค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายความว่าผลการดำเนินงานทั้ง 7 กิจกรรม ในพื้นที่ 8 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนโคกศรี หมู่ที่ 2, 3 ชุมชนปลาขาว หมู่ที่ 6 ชุมชนคำม่วง หมู่ที่ 5, 14 ชุมชนน้ำคำ หมู่ที่ 10 ชุมชนโนนสวนแก้ว หมู่ที่ 9 และชุมชนร่องคำหมู่ หมู่ที่ 12 ทำให้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง ในส่วนของความพึงพอใจของประชาชนมีเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กับชุมชนที่มียาเสพติดระบาดอย่างรุนแรง เช่น ในชุมชนแออัดหรือชุมชนหนาแน่นที่มีประชากรอยู่กันอย่างหลวมหลายวัฒนธรรม หรือในพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตลอดจนในพื้นที่ชายแดน เนื่องจากเป็นแหล่งระบาดของยาเสพติดรุนแรง
2. ควรมีการศึกษาร่วมกับกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรง และมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เช่น ข้าราชการฝ่ายปกครอง ข้าราชการตำรวจ เจ้าหน้าที่เทศบาล เป็นต้น เพื่อเป็นการสะท้อนให้ฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับทราบข้อมูลทั้งสองด้าน ทั้งด้านความสำเร็จและด้านความล้มเหลว ตลอดจนความเข้าใจถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ของตนเอง

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุณี สาคิตานันต์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รังสรรค์ สิงห์เลิศ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดถา และรองศาสตราจารย์ ดร.ประภัสสร ปรีเอี่ยม ที่ได้ช่วยชี้แนะ

แนวทางในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ ผู้วิจัยจึงขอกราบ
ขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

ไกรสุข สินธุข. (2545). กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการป้องกันยาเสพติด โดยวิธีการวิจัยปฏิบัติการ
อย่างมีส่วนร่วม ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัด
สมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ สด.ด. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยมหิดล.

ทวีศักดิ์ นพเกสร. (2541). การมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณการพิมพ์.

ประพิณ วัฒนกิจ. บรรณาธิการ. (2548). “การวิจัยเชิง
ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระเบียบวิธีวิจัย : วิจัยสังคม
ศาสตร์กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข,” วารสาร
วิจัยและวัดผลการศึกษา. 3(1) : 88 ; มีนาคม.

ภรดี ไชยสิน. (2547). ภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษา
การพัฒนารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดในชุมชน. รายงานการวิจัยศูนย์สุขภาพจิต
ที่ 9. กรมสุขภาพจิต.

สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์. (2545). จังหวัดกาฬสินธุ์
ปลอดยาเสพติด. กาฬสินธุ์ : ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อ
เอาชนะยาเสพติด.